

Co se Helen Andrews mylí na komunismu

NI nationalinterest.org/blog/jacob-heilbrunn/what-helen-andrews-gets-wrong-about-communism-206500

26. května 2023

Helen Andrewsová se živě baví obranou zahraničních autoritářů. V roce 2017 nabyla nostalgii po Rhodesii lana Smithe a odsuzovala bílé liberály, kteří „otrokovali zvedání barikád od slova ‚jdi‘.“ V roce 2021 nasměrovala své nadšení k „benevolentnímu autokratovi“ – Antoniovovi de Oliveira Salazarovi, předsedovi vlády. Portugalska. Nyní, v recenzi na kontroverzní novou knihu historičky Katji Hoyer, *East Germany, Beyond the Wall: A History of East Germany in Compact*, Andrews předkládá k našemu zkoumání svůj nejnovější objekt fascinace, Německou demokratickou republiku Ericha Honeckera.

Andrews, bystrá a mrštná polemička, dává jasně najevo, že jejím cílem není ani tak chválit východní Německo, jako spíše vyzdvihnout ho jako životaschopnou alternativu k imperialistickému západnímu

liberalismu. Andrews, dalo by se říci, je proti východnímu Německu. Ne pro její nesmyslné šibalství o demokracii a svobodě a svobodě.

Místo toho věrně exhumuje prastarou západní levicovou obranu východního bloku, aby zkrátila jeho rekord. Pro začátek naznačuje, že východní Německo bylo obětí západní proradnosti, přičemž vinu za žalostnou neschopnost režimu produkovat slušné množství spotřebního zboží připisuje tomu, že Západní Německo odmítlo diplomatické uznání. Pravdou je, že východní Německo spoléhalo na stamilionové půjčky z Bonnu, aby přežilo, nemluvě o své nechutné praxi prodávat disidenty a další rukojmí západnímu Německu za hotovost. Jeden východoněmecký přítel mi poznamenal, že věděl, že v 80. letech 20. století hrozil zánik režimu, když dokonce prodával dlažební kostky ze silnic na Západ.

Skutečným ekonomickým problémem každopádně nebylo to, že by Západ zasahoval do jinak zdravého východoněmeckého hospodářství. Byl to komunismus. Sovětský model, který se opíral o kolektivizaci zemědělství a průmyslové státní plánování, byl nezmírněnou katastrofou. Ať už to bylo Polsko nebo Albánie, komunismus způsobil samotné zbídačení dělníků, které Marx vinil z kapitalismu.

Jako člověk, který několikrát navštívil východní Německo a několik týdnů se účastnil semináře na Humboldtově univerzitě ve východním Berlíně, mohu skutečně jen žasnout nad Andrewsovou bezstarostností ohledně toho, jaké to vlastně bylo žít ve skutečně existujícím socialismu. Kromě klasických německých románů nebyly ke čtení žádné knihy. Čerstvého jídla bylo málo. Aut bylo málo – čekací listina na Trabant nebo Wartburg byla skoro dvacet let. Existovala všudypřítomná státní bezpečnostní služba spojená s několikakilometrovou hraniční zónou plnou nášlapných min, hlídacích psů a automatických střeleckých zařízení. Jinými slovy, východní Německo bylo národním vězením.

Přesto Andrews tvrdí, že všudypřítomné sledování bylo „pro průměrného člověka nanejvýš nepříjemné“. Jak to ví? Faktem je, že východní Němci měli strach spolu mluvit na veřejnosti i v metru nebo v tramvaji. Andrews může nejvíce připustit, že „lidská práva jsou nejzdravějším základem pro odsouzení východního Německa. Jistě nepotřebujeme větší důkaz než skutečnost, že museli postavit zed', aby tam udrželi lidi."

Andrews uvádí, že si můžeme „dovolit být velkorysí při hodnocení našich bývalých nepřátel“. Proč? Na chování východního Německa není co hodnotit a vše, co je třeba odhalit o jeho strašlivých zločinech, včetně vedení antisemitských očištných procesů na počátku 50. let, jak hojně dokumentoval historik Jeffrey Herf . Zastávala by tento vznešený postoj k nacismu? Hitler přece postavil silnice, obnovil pořádek a ekonomiku znovu rozproudil. Dále prohlašuje, že „někteří lidé“ chtějí východní Německo zpět. Ano, oni dělají. Stejně jako někteří lidé v západním Německu chtěli po druhé světové válce zpět nacismus.

Pravdou je, že Andrews se o situaci východního Německa příliš nezajímá. Slouží jako rekvizita pro její širší útok na liberální triumfalismus o vítězství ve studené válce. Prohlašuje, že „síla moderního liberalismu spočívá v jeho schopnosti odmítnout všechny alternativy, minulé i současné, levici i pravici, jako nemyslitelné. Tato představa, že totalitarismus může představovat možnou utopickou budoucnost, je skutečně triumfem naděje nad zkušeností. Francouzský historik Francois Furet označil zánik totalitarismu za konec iluze. Pro Andrewse se však zdá, že zůstává živým.

Jacob Heilbrunn je redaktorem The National Interest .

Obrázek: Karolis Kavolelis/Shutterstock.